

WOLF BIERMANN

A fordító jegyzete

1976 szeptemberében meghalt Mao Ce Tung, és ezzel véget ért Kínában a rengeteg emberáldozattal járó „kulturális forradalom”. Októberben az NDK Népi Kamarája Erich Honecker pártfőtitkárt választotta meg az Államtanács elnökének – Honecker így nemcsak gyakorlatilag, hanem jogilag is az ország első számú vezetője lett. Novemberben az NDK hatóságai engedélyezték Wolf Biermann-nak, hogy az IG Metall szakszervezet meghívására koncertkörutat tegyen az NSZK-ban. Biermann költő és „dalcsináló”, vagyis aki maga adja elő az általa írt dalokat, de akkor már tizenegy éve fellépési és publikációs tilalom alatt állt rendszerkritikus dalszövegei miatt. Furcsa is volt, hogy kiengedték.

Wolf Biermann 1936-ban született Hamburgban. Apja zsidó származású kommunista volt, aki az egyik hamburgi hajógyárban részt vett az ellenállásban. Amikor a kis Wolf négy hónapos volt, apját letartóztatták, börtönbüntetésre ítélték, majd annak letöltése után Auschwitzba vitték, ahol 1943-ban megölték. Apja halála „soha be nem gyógyuló seb” maradt Biermann számára.

Biermann kommunistaként nevelkedett, és 1953-ban, tizenhat éves korában, röviddel a június 17-i kelet-német munkásfelkelés előtt átköltözött az NDK-ba. Az érettségi után politikai gazdaságtant tanult a berlini Humboldt Egyetemen, de 1957-ben megszakította tanulmányait, és 1959-ig rendezőasszisztensként dolgozott a Berliner Ensemble-nál. Utána filozófiát és matematikát tanult.

1960-ban kezdett verseket és dalokat írni. Rövid idő alatt az NDK legnagyobb perlekedőjévé vált, miközben ragaszkodott kommunista elkötelezettségéhez. A tilalom évei alatt dalai kéziratban terjedtek, és könyveket, lemezeket csak Nyugat-Németországban tudott megjelentetni. A hatalom számára így is kényelmetlenné vált a költő-énekes, ezért igyekezett megszabadulni tőle. Biermann önéletrajzának itt olvasható részletéből kiderül, miképp használták ki erre a célra a kelet-német hatóságok az énekes nyugat-németországi turnéját. Az állampolgárságtól való megfosztás módszerét Honeckerék nem nagyon alkalmazták. Akitől nagyon meg akartak szabadulni, azt inkább „rábeszélték”, hogy „önként” költözzön át az NSZK-ba. Biermann erre nem sok hajlandóságot mutatott, ezért cselhez folyamodtak, távollétében „hontalanították”.

A drasztikus intézkedés elleni tiltakozás meglepte a pártvezetést. A Biermann által is idézett tiltakozó levél prominens aláíróit a legkülönbefélebb módszerekkel próbálták jobb belátásra bírni, illetve megfélemlíteni vagy az országból kiebrudalni. Ugyanígy vagy még keményebben felléptek a kevésbé neves tiltakozókkal szemben is.

Wolf Biermann úgy fogalmazott: „elvesztettem a barátaimat és az ellenségeimet is”. Közönséget mindenestre nyugaton is talált, ő lett az NSZK-ban a legnagyobb példányszámban eladott lírikus, koncertjeivel bejárta az országot és Európát, elhalmozták díjakkal és kitüntetésekkel. A nyolcvanas években aztán eltávolodott korábbi meggyőződésétől, elszánt antikommunista lett. Amikor a berlini fal leomlásának huszonötödik évfordulóján meghívták a Reichstagba, hogy énekelje el *Bátorítás* című híres dalát, keményen beszólt a kommunista utódpártnak, a Baloldalnak.

Ne várj jobb időkre – hangzik önéletrajzának címe. Érdemes hallgatni rá, nem fogunk csalódnai.